

0103

მანანა ცინცაძე

Manana Tsintsadze

სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

Doctor of Agricultural Sciences, Associate Professor

ნათია ნატროშვილი

Natia Natroshvili

ვეტერინარიის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

Doctor of Veterinary, Associate Professor

თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი

Tbilisi Teaching University

ნათია ოსიაშვილი, დოქტორანტი

Natia Osiashvili, Student of Ph.D

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

Georgian Technical University

ვირის რძე და მისი განუმეორებელი თვისებები

Donkey Milk and its Unique Properties

რეზიუმე: წინამდებარე სტატია ვირის რძე და მისი განუმეორებელი თვისებები რეფერატულ-შემეცნებითი ხასიათისაა. აღნიშნულ პრობლემაზე ჩვენს მიერ ყურადღების გამახვილება განაპირობა ბოლო პერიოდში საზოგადოების დაინტერესებამ ვირის რძის სამკურნალო თვისებებით, რომელიც არაერთი მედია საშუალებით არის გაშუქებული. ბუნებრივია, მეცხოველეობის დარგის სპეციალისტებიც დაინტერესდნენ აღნიშნული თემით. მოიძიეს ინტერნეტ სივრცეში ის მასალები, რომელიც აშუქებს ვირის თავისებურ ბიოლოგიას, მსოფლიოში მისი განვითარების არეალს და ასევე რძის სამკურნალო თვისებებს, რომელიც საუკუნეებს ითვლის.

სტატიის ავტორების მიზანია მკითხველს მიაწოდოს ვირის რძეზე საინტერესო მასალა, რომელმაც ასეთი გამოხმაურება პოვა დღევანდელ საზოგადოებაში. სტატიაში მოცემულია რეკომენდაციები, რომელთა გათვალისწინების შედეგად გაირკვევა თუ როგორ მოხდეს რძის მიღება, შენახვა და ადამიანის მიერ მიღება.

საკვანძო სიტყვები: ვირის რძე, ქოლესტერინი, კაზეინი, გლობულინი, იმუნიტეტი

Abstract: The present paper “Donkey Milk and its Unique Properties” has a tendency of an abstract cognitive nature. Publication of this problem has been conditioned by huge public interest focusing attention to its medicinal properties in the recent period which have been highlighted through mass-media. Naturally, the animal husbandry field specialists are also interested in this topic. They have found materials in Internet space which covers peculiar biology of donkey, the area of its development in the world and curative properties of the milk which counts for centuries.

The paper also aims at presenting readers the materials about donkey milk which have got so many comments in modern society. It also contains recommendations how to milk, keep and take milk.

Key Words: donkey milk, cholesterol, cazerine, globuline, immunity

ვირის რძეს საკმაოდ ხანგრძლივი და საინტერესო ისტორია აქვს. მისი სამკურნალო თვისებების შესახებ წერდნენ ფილოსოფოსი არისტოტელე, ისტორიკოსი ქსენოფონტე, ექიმი ჰიპოკრატე და იბნ სენა. ვირის რძეს იყენებდნენ ძველი რომაელები, ბერძნები, ინგლისელები და ფრანგები.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ კლეოპატრას ფერმაში 700 ვირი ჰყავდა და მის რძეში ბანაობდა. ვირის რძეს რომის პაპი ფრანცისკე სვამდა.

XIX საუკუნეში ბელგიასა და საფრანგეთში შეიქმნა ფერმები, რომლებიც ბავშვების გამოსაკვებად ჰოსპიტალს ვირის რძით ამარაგებდა.

ცნობისათვის თუ ვირს ჩოჩორი არ ჰყავს, რძეს არ მოგვცემს. მშობიარობაზე ჩოჩორის დაღუპვის შემთხვევაში, რძე შრება. გვერდზე უნდა ჰყავდეს ჩოჩორი, რომ მისგან რძე მიიღონ. ვირს მაკეობის პერიოდი აქვს 12 თვე, მე-13 თვეს მშობიარობს და 9 თვე აწოვებს. ამ 9 თვის განმავლობაში არის შესაძლებელი რძის აღება. ამის წინაპირობა ისიცაა, რომ აუცილებლად ჩოჩორმა უნდა მოწოვოს, ისე არ მოიწველის.

უხსოვარი დროიდან ჩვენი წინაპრები ამ რძეს გამოიყენებდნენ სხვადასხვა დაავადებების დროს. ვირის რძეს აქვს განსაკუთრებული სამკურნალო და სასარგებლო თვისებები. მასში რძის ცხიმინობა დაბალია და შეადგენს 0,5%-ს, მაშინ, როცა ძროხის რძეს აქვს 6-7%.

ვირის რძე ყველაზე ახლოს დგას დედის რძესთან და მოდულების გარეშე შეიძლება ბავშვებისათვის მიცემა. ასევე მისგან ამზადებენ წამლებს და კოსმეტიკას უცხოეთში. მას უკურეაქცია არა აქვს, მდიდარია ვიტამინებით. 300 სხვადასხვა სასარგებლო ნივთიერებას შეიცავს. ევროპაში ყველაზე ძვირად ღირებული ბავშვის საკვები სწორედ ვირის რძეზეა დამზადებული. ჩინეთსა და შვეიცარიაში ბავშვთა კვების პროდუქტები - შოკოლადი მზადდება ვირის რძისგან.

ნეაპოლის უნივერსიტეტის მეცნიერებმა ვირის რძეში აღმოაჩინეს ცხიმის მჟავა ომეგა - 3 და ომეგა - 6, ის დატვირთულია ლაქტოზით და შეიცავს მინიმალურ ცხიმებს. ვირის რძე ძალიან ადვილად იყინება.

რაც შეეხება სიმსივნეს, დასაწყის სტადიაში ვირის რძე არის მარგებელი, ქიმიოთერაპიის დროს კი უფრო უადვილდება ადამიანს მისი გადატანა.

კლეოპატრადან დაწყებული, დღემდე ვირის რძისაგან ამზადებენ კოსმეტიკურ საშუალებებს. ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილი რაც მას აქვს, ეს გლობულინია, რომელიც ხელს უშლის დაბერებას.

ვირის რძე მდიდარია A,B,C,D,E ვიტამინებით, მაგნიუმით, კალიუმით, კალციუმით, ცინკით, იმუნოგლობულინებით. ვირის რძე შეიცავს ასევე ანტი-ალერგენებს და ანტიბაქტერიულ ფერმენტებს. მასში ხდება კოლაგენის სინთეზი, რაც ხელს უშლის უჯრედის დაბერებას და მდიდარია ანტიოქსიდანტებით.

ჩვენ შედარებისათვის, ცხრილის სახით წარმოგიდგენთ ადამიანის რძისა და ვირის რძის ქიმიურ შედგენილობას.

ვირის და ადამიანის რძის შედარება (ქიმიური შედგენილობა)

ჩამონათვალი	ვირი	ადამიანი
P H	7.0-7,2	7,0-7,5
პროტეინი (გ/100 გ)	1,5-1,8	0,9-1,7
ცხიმი (გ/100გ)	0,3-1,8	3,5-4,0
ლაქტოზა (გ/100გ)	5,8-7,4	6, 3-7,0
ნახშირწყლები (გ/100გ)	8,8-11,7	1,7-12,9
კაზეინი (გ/100გ)	0.64-1,03	0,32-0,42
სხვა პროტეინები(გ/100გ)	0,49-0,80	0,68-0,83

რადგან ვირის რძე შემცველობით ყველაზე ახლოს დგას დედის რძესთან, კაზეინისა და ცხიმების დაბალი შემცველობის გამო საუკეთესო ალტერნატივაა იმ ახალშობილებისა თუ ბავშვებისათვის, რომლებსაც აქვთ ალერგია ძროხის, თხის ან სხვა რძეზე. ასევე საუკეთესო ალტერნატივაა იმ ახალშობილებისათვის, რომლებიც მოკლებულნი არიან ძუძუთა კვებას. ვირის რძე აძლიერებს ბავშვის იმუნურ სისტემას. ძროხის რძესთან შედარებით C ვიტამინს შეიცავს 60-ჯერ მეტს.

ვირის რძე ებრძვის ბრონქიალურ ასთმას, ხველას, ყივანახველას, ალერგიებს, კანის დაავადებებს, კიბოს, ტუბერკულოზს, წითელას, ეპილეფსიას და ციებ-ცხელებას, ბავშვებში ამაღლებს იმუნიტეტს. ამაღლებს მამაკაცის პოტენციას. ამაგრებს გულსისხლძარღვთა სისტემას, აუმჯობესებს მეტაბოლიზმს, ამცირებს შაქრის დონეს სისხლში, ამაღლებს იმუნიტეტს, იცავს ნაწლავებს ინფექციისაგან, ამცირებს ქოლესტერინის დონეს, შესანიშნავი ეფექტი აქვს დიეტის დროს, ხელს უწყობს ღვიძლის დეტოქსიკაციას, ებრძვის ოსტეოპოროზს, ვირუსულ ინფექციებს, კანის დაავადებებს, ეგზემას, ფსორიაზს, მეჭეჭებს. ასევე ებრძვის ზოგად გადაღლილობას, სტრესულ სიტუაციებს, სათანადოდ კვებას კანს, თმასა და ფრჩხილებს.

ლიტერატურული წყაროები ასევე გვთავაზობენ, რომ რძის მიღება უნდა მოხდეს დილით უზმოზე 50-70 გრამის ოდენობით, საღამოს იგივე რაოდენობით ძილის წინ, უკეთესი ეფექტია, თუ შუადღისითაც მიიღებთ იგივე რაოდენობის რძეს ჭამამდე 1 საათით ადრე.

მისი აუცილებელი პირობაა – არ შეიძლება ადუღება, გაცხელება. მაცივარში ინახება მცირე დროით დაახლოებით 7-10 დღე, ხოლო დიდი ხნით საყინულეში დაახლოებით 2 წელი.

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციამ, პლანეტის მოსახლეობას მოუწოდა გამოიყენოს საკვებად აქლემის, ლამას, ლოსის, ირმის და მათ შორის ვირისა და თხის რძე. ეს რეკომენდაციები მოცემულია წიგნში, სადაც ხაზგასმულია, ვირის რძის სასარგებლო თვისებები, ხოლო ირმისა და ლოსის რძე გამოირჩევა მაღალი ცხიმოვანობით.

ამრიგად, დღევანდელი მეცხოველეების წინაშე დგას საკმაოდ მნიშვნელოვანი ამოცანა, მოხდეს მეცხოველეობის შედარებით მივიწყებული დარგის აღორძინება და მიღებულ იქნეს პროდუქცია, რომელიც ესოდენ აუცილებელია ადამიანისათვის თავის სამკურნალო თვისებებით.

გამოყენებული ლიტერატურა:

References:

1. <https://imednew.ge>
2. <https://www.shin.ge>
3. www.info9.ge